

Valtioneuvoston asetus nimetyille katsastajalle ja aluksenmittaajalle sekä nimetyille tarkastajalle maksettavan palkkion suuruudesta annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta ja korvaamisesta samannimisellä asetuksella

1 Pääasiallinen sisältö

Nimetyille katsastajalle ja aluksenmittaajalle sekä nimetyille tarkastajalle maksettavan palkkion suuruudesta annettua valtioneuvoston asetusta (143/2013) esitetään kumottavaksi ja korvattavaksi uudella samannimisellä asetuksella. Uudessa asetuksessa säädettäisiin, että nimettyjen katsastajien ja aluksenmittaajien sekä nimettyjen tarkastajien palkkiot määräytyisivät enimmäishinnoittelumallin perusteella niin, että toimija itse saisi hinnoitella palvelusta perittävän tuntiveloituksen, mutta kuitenkin niin, ettei asetuksessa säädettyä enimmäishintaa ylitetä. Uuden asetuksen myötä palkkiot määräytyisivät vastaavalla tavalla kuin Liikenne- ja viestintäviraston palkkiot kyseisistä palveluista.

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2022.

2 Nykytilan arviointi

2.1 Lainsäädäntö

Laki aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009, jäljempänä alusturvallisuuslaki) säättää 6 luvun 36 §:ssä, että suomalaisen aluksen katsastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Samainen pykälä sallii kuitenkin myös, että Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa kotimaanliikenteen aluksen katsastuksen osaksi tai kokonaan myös sellaiselle nimeämälleen katsastajalle, joka ei ole Liikenne- ja viestintäviraston palveluksessa. Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 13 luvun 2 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto nimeää nimetyt tarkastajat tehtävänsä. Liikenne- ja viestintäviraston virkamiehet ja nimetyt katsastajat suorittavat näin ollen kotimaanliikenteen alusten katsastuksia. Nimetyn katsastajan, aluksenmittaajan ja tarkastajan pätevyysvaatimuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella (1796/2009).

Alusturvallisuuslain 85 §:n mukaan katsastuksen tai aluksenmittauksen tilaajan on maksettava nimetyille katsastajalle ja aluksenmittaajalle palkkio tämän suorittamasta alusturvallisuuslakiin tai sen perusteella annettuihin säännöksiin tai määräyksiin perustuvasta toimenpiteestä tai sellaisen perusteella annettavasta asiakirjasta. Palkkion suuruudessa otetaan huomioon aluksen tyyppi, koko, vetoisuus, käyttötarkoitus,

liikenteen tai toimenpiteen laatu, toimenpiteen suorituspaikka ja -aika sekä samalla kertaa suoritettavat eri toimenpiteet. Laivanisännältä peritään puutteen korjaamisen tarkastamisesta puolet kyseisestä toimenpiteestä perittävästä palkkiosta. Jos toimenpidettä ei suoritajasta riippumattomasta syystä voida suorittaa yhdellä kertaa taikka lainkaan sen takia, että laivanisäntä ei ole noudattanut, mitä toimenpiteen suorittaja on toimenpidettä varten määrännyt, laivanisännän on kuitenkin suoritettava puolet kyseisestä toimenpiteestä perittävästä palkkiosta.

Nimettyjen katsastajien ja aluksenmittaajien sekä nimettyjen tarkastajien palkkiot määräytyvät niin kuin nimetyille katsastajalle ja aluksenmittaajalle sekä nimetyille tarkastajalle maksettavan palkkion suuruudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (143/2013) säädetään. Tällä hetkellä palkkion suuruudessa otetaan huomioon aluksen tyyppi, koko, vetoisuus, liikenteen tai toimenpiteen laatu, toimenpiteen suoritus aika sekä samalla kertaa suoritettavat eri toimenpiteet.

Alusturvallisuuslain 86 §:n mukaan nimetyn katsastajan ja aluksenmittaajan palkkiot ja kustannukset saadaan periä maksuvelvolliselta ilman tuomiota ja päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 1 § 4 momentissa on vastaava säännös tarkastajien palkkioiden ja kustannusten osalta.

2.2 Palkkioiden suuruus

Palkkioita ei olla nostettu vuoden 2013 jälkeen ja nimettyjen katsastajien taholta on tullut palautetta, että palkkioiden suuruus on jäänyt jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Tämän johdosta ehdotetaan, että asetus kumotaan uudella samannimisellä asetuksella, jossa palkkioiden määräytymisestä säädetään uudestaan, jotta palkkioiden määräytyminen ja suuruus vastaisi paremmin tämänhetkistä kustannuskehitystä. Samalla palkkioiden määräytyminen muutettaisiin vastaamaan Liikenne- ja viestintäviraston voimassa olevia maksuja samaisista palveluista, minkä voidaan katsoa edistävän tasavertaisuutta alan toimijoiden välillä.

Liikenne- ja viestintäviraston suorittamien katsastusten hinnoittelu perustuu Liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Liikenne- ja viestintäviraston liikennettä koskevista maksullisista suoritteista (1255/2021). Asetuksen liitteen mukaan toimenpidemaksu, alusten katsastuksiin ja tarkastuksiin kuuluvien piirustusten ja muun materiaalin hyväksyminen tai turvallisuusvarusteiden ja -laitteiden hyväksyntätodistus tai alusten vakavuustietojen hyväksyminen, maksu/työtunti on tällä hetkellä 380 euroa. Uudessa asetuksessa ehdotetaan, että nimettyjen katsastajien ja aluksenmittaajien sekä nimettyjen tarkastajien palkkiot määräytyvät saman hintatason mukaisesti. Nimetyt katsastajat saivat kuitenkin hinnoitella palvelunsa vapaasti, mutta kuitenkin niin, ettei kyseinen 380 euron tuntiveloitus ylity, kun kyse on arkipäivänä kello 06-18 välillä suoritetusta työstä. Muina aikoina ja pyhäpäivinä tuntiveloitus saisi olla korkeintaan 550 euroa/tunti. Tuntiveloituksen saa näin ollen määritellä myös matalammaksi kuin 380 ja 550 euroa/tunti. Tuntiveloitus olisi katsastajakohtainen.

Arvonlisäverolain (1501/1993) 58 §:n mukaan veroa ei suoriteta sellaisten vesialusten myynnistä, vuokrauksesta tai rahtauksesta, joiden rungon suurin pituus on vähintään 10 metriä ja jotka eivät ole rakenteeltaan pääasiallisesti hui- tai urheilukäyttöön tarkoitettuja. Myös näihin kohdistuvat työsuoritukset

ovat lähtökohtaisesti verottomia. Jos arvonlisäveroa kuitenkin tulisi suoritettavaksi erinäisistä syistä, on vero katsottava sisältyvän jo ennalta määriteltyyn tuntiperusteiseen palkkioon. Näin ollen arvonlisäveroa ei voida lisätä tuntiperusteisen palkkion päälle, vaan se katsotaan sisältyvän tuntipalkkioon, joka on korkeintaan joko 380 tai 550 euroa.

Valmistelutyössä päädyttiin ratkaisuun, joka koostuu osittain niin vapaasta hinnoittelusta kuin kattohinnoittelusta. Toimija saa itse määritellä tuntiveloituksensa, kunhan hinta ei ylitä 380 ja 550 euron tuntiveloitusrajaa. Muita vaihtoehtoisia malleja tarkasteltiin myöskin, joista esiin voidaan nostaa kiinteä hinnoittelu, kattohinnoittelu sekä vapaa hinnoittelu. Voimassa ollut malli perustui kiinteään hinnoitteluun. Toisena vaihtoehtona tarkasteltiin kattohinnoittelun määräämistä asetuksella, jonka alapuolella palkkion voisi hinnoitella vapaasti mutta niin, ettei kattohinta ylity. Kolmantena vaihtoehtona pidettiin täysin vapaata hinnoittelua, jolloin toimija voisi hinnoitella palvelunsa vapaasti. Aikaisemmassa lainvalmistelutyössä on katsottu, että julkisoikeudelliset suoritteet kuten maksullinen lupa-, tarkastus- ja valvontatoiminta eivät voi määräytyä vapaasti liiketaloudellisten perusteiden mukaan. Tämä johtuu siitä, että suoritteille ei yleensä voi muodostua samanlaista markkinatilannetta kuin liiketoiminnanluonteiselle, vapaaharkintaiselle maksulliselle toiminnalle. Näin ollen liiketaloudellisia perusteita ja hintojen vapaata harkintaa voitaisiin käyttää pikemminkin sellaisten suoritteiden osalta, joihin ei liity julkisen vallan käyttämistä tai suoritteiden hankkiminen perustuu asiakkaan vapaaseen harkintaan. Täten vapaan hinnoittelun mallia ei voida pitää sopivimpana mallina nimettyjen katsastajien palkkioiden määräytymiselle, sillä aluksen katsastaminen on pakollista voimassa olevan lainsäädännön nojalla. Tyypillisimpänä hintasääntelyn keinona on pidetty julkisen vallan säättämä kiinteä hinta tai kattohinta. Nykyinen kiinteiden hintojen käytäntö on osaltaan aiheuttanut kritiikkiä, sillä palkkioiden suuruus on jäänyt jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä sitten vuoden 2013. Palkkioiden suuruutta ja perusteita ei olla arvioitu säännöllisesti, johtaen siihen, että palkkioiden suuruus on jäänyt matalammaksi kuin mitä esim. Liikenne- ja viestintävirasto veloittaa samaisista palveluista. Siirtymistä kattohinnoitteluun voidaan täten pitää perusteltuna ratkaisuna, sillä se nostaisi palkkiotason samalle tasolle kuin Liikenne- ja viestintävirastossa. Joustoa hinnoitteluun tarjoutuisi myös sillä, että toimija itse saisi määritellä tuntiveloituksensa tämän hintatason alapuolelle. Samalla palkkioiden määräytyminen muutettaisiin vastaamaan Liikenne- ja viestintäviraston voimassa olevia maksuja samaisista palveluista, mikä voidaan katsoa edistävän tasavertaisuutta alan toimijoiden välillä.

3 Esityksen valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Asetusluonnos on lausuntokierroksella xx-xx. Lausuntoja pyydettiin asiaan liittyviltä tahoilta, minkä lisäksi esitys oli vapaasti kommentoitavana Lausuntopalvelu.fi -portaalissa. Vastauksia saatiin yhteensä XX.

Lausuntopalautteessa... Yhteenvedo lausunnoista on saatavissa säädöshankkeen Hankeikkunassa.

4 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Soveltamisala. Asetuksen soveltamisalaa ei muutettaisi. Pykälä pysyisi ennallaan.

2 §. Nimetyt katsastajan palkkion suuruus aluksen katsastuksesta. Aluksen katsastuksesta maksettavan palkkion suuruudesta säädetään asetuksen 2 §:ssä. Palkkiot on vahvistettu viimeksi vuonna 2013. Nykyisen pykälän mukaan nimettyjen katsastajien palkkion suuruus vaihtelee 105-370 euron välillä, riippuen aluksen bruttovetoisuudesta sekä siitä, mikäli kyseessä on proomu, lastialus tai matkustaja-alus. Pykälä säättää myös vuokraveneen katsastuksesta, jonka mukaan alle 12 metriä pitkän vuokraveneen katsastuksesta veloitetaan 105 euroa ja muun vuokraveneen katsastuksesta 145 euroa.

Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain 48 ja 49 §:ssä tarkoitetusta katsastuksesta maksettaisiin tuntiperusteinen palkkio, joka olisi arkipäivinä kello 6-18 välisenä aikana suoritettavasta työstä suuruudeltaan enintään 380 euroa/tunti. Muina aikoina ja pyhäpäivinä tuntiperusteisen palkkion suuruus olisi enintään 550 euroa/tunti. Tuntiveloitus olisi katsastajakohtainen. Tämä vastaisi Liikenne- ja viestintäviraston voimassa olevia maksuja. Asetuksessa ei enää säädettäisi vuokraveneen katsastuksesta, sillä kyseistä veloitetta ei enää ilmene laista.

3 §. Nimetyt aluksenmittaajan palkkion suuruus. Aluksenmittaajan palkkion suuruudesta säädetään asetuksen 3 §:ssä. Aluksenmittauksesta maksettavan palkkion suuruus määräytyy tällä hetkellä niin, että peruspalkkio on 182 euroa + 0,54 euroa x aluksen kansainvälisessä mittakirjassa oleva bruttovetoisuus. Palkkiota suoritetaan aluksenmittauksesta kuitenkin enintään 2730 euroa.

Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että maksettaisiin tuntiperusteinen palkkio, joka olisi arkipäivinä kello 6-18 välisenä aikana suoritettavasta työstä suuruudeltaan enintään 380 euroa/tunti. Muina aikoina ja pyhäpäivinä tuntiperusteisen palkkion suuruus olisi enintään 550 euroa/tunti. Tuntiveloitus olisi mittaajakohtainen. Tämä vastaisi Liikenne- ja viestintäviraston voimassa olevia maksuja. Enimmäispalkkiosta ei säädettäisi uudessa asetuksessa.

4 §. Nimetyt tarkastajan palkkion suuruus kemikaalisäiliöaluksen tarkastuksesta. Nimetyt tarkastajan palkkion suuruudesta kemikaalisäiliöaluksen tarkastuksesta säädetään asetuksen 4 §:ssä. Palkkion suuruus määräytyy voimassa olevan asetuksen perusteella sen mukaan, suoritetaanko tarkastus arkipäivänä vai pyhäpäivänä ja mihin aikaan arkipäivänä. Arkipäivällä tarkoitetaan muita viikonpäiviä kuin sunnuntaita, kirkollisia juhlapäiviä, itsenäisyyspäivää, jouluaattoja, juhannusaattoja, pääsiäislauantaita ja vapunpäivää. Palkkion suuruus vaihtelee 180-840 euron välillä.

Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että nimettyjen tarkastajien kemikaalisäiliöalusten tarkastuksesta maksettaisiin tuntiperusteinen palkkio, joka olisi arkipäivinä kello 6-18 välisenä aikana suoritettavasta työstä suuruudeltaan enintään 380 euroa/tunti. Muina aikoina ja pyhäpäivinä tuntiperusteisen palkkion suuruus olisi enintään 550 euroa/tunti. Tuntiveloitus olisi tarkastajakohtainen. Tämä vastaisi Liikenne- ja viestintäviraston voimassa olevia maksuja.

5 §. Voimaantulo. Esitetään, että uusi asetus tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2022.

5 Esitys

Esitetään, että asetus tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2022.

6 Esittelijä

Hallitusneuvos Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö